

LI. NEZRALOST

Písmo svaté:

A hle, kdosi k němu přišel a zeptal se ho: „Mistře, co dobrého mám dělat, abych získal věčný život?“ On mu řekl: „Proč se mě ptáš na dobré? Jediný je dobrý! A chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!“ Otázal se ho: „Která?“ Ježíš odpověděl: „Nebudeš zabíjet, cizoložit, krást, křivě svědčit, cti otce a matku, miluj svého bližního jako sám sebe.“ Mladík mu řekl: „To jsem všechno dodržoval! Co mi ještě schází?“ Ježíš mu odpověděl: „Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne.“ Když mladík uslyšel to slovo, smuten odešel, neboť měl mnoho majetku. (Mt 19, 16 - 22)

Katechismus:

K vytvoření správného úsudku o mravní odpovědnosti jednotlivců a ke správné orientaci pastorální činnosti je třeba brát v úvahu citovou nezralost, sílu získaných návyků, stavů úzkosti nebo jiných psychických či sociálních činitelů, které mohou vinu zmenšovat, případně i na nejmenší míru.“ (čl. 2352 KKC)

Text k prohloubení meditace:

Téma dnešní katecheze navazuje na předchozí rozjímání o svobodě. Svoboda je pro člověka předpokladem rozhodnutí, bez svobody není dobrovolnost ve chtění, a tedy není úkon lásky, kterou můžeme popsat jako vůli přát a dát, vykonat, dobro druhému člověku. Svobodu a vůli můžeme připodobnit – pro lepší pochopení – ke dvěma nohám jednoho těla. Chůze je možná, pokud jsou obě nohy schopné jít, a tak člověk může dělat kroky a kráčet dopředu – vpřed v lidském i duchovním životě. Když jedna z noh je nepozorná, nemocná, neschopná, je celé tělo v nebezpečí, člověk může zaškokbrtnout, zakopnout a následně upadnout a ublížit si. Tedy svoboda a vůle jsou tělem ctnosti opatrnosti – *prudence*. Ctnost opatrnosti vede rozum, učí rozlišovat, co je naším dobrem a učí volit nejvhodnější prostředky k dosažení tohoto dobra. Když člověk nedbá na opatrnost, následkem toho často volí (i bez plné rozvahy) zlo, neboli to co je v rozporu s Božím záměrem, Božím přikázáním, umenšuje svoji svobodu, protože svoboda se špatnou volbou stává zajatcem zloby neboli hříchu. Jako dobrá chůze závisí na správné funkci každé nohy, tak správná volba, životní krok, záleží na zralosti svobody a schopnosti vůle, rozhodnutí. Nezralost je stav, kdy člověk chce, aby chtěl, ale není schopen chtít. Vůle jakoby byla ochromená a svoboda spoutaná. Mladík v evangeliu chce (následovat Ježíše) a není schopen konkrétně chtít to, co poznává ze slov Ježíše, co by měl chtít. Je tím, kdo chce ve svých představách, ideálech, myšlenkách, předsevzetích, ale konkrétní úkon vůle (skutek) schází. Ježíš říká učedníkům: „podle skutků je poznáte: nesklízí se hrozny z trní“. Podle skutků je člověk zralý, schopný, činný atd. Máme zkušenost ze života, že pokud je plod nezralý a chce se pokládat za zralý, nejenom sám o sobě je tento plod – třeba jablko – kyselé, ale při trhání plodu se poškodí i samotný strom - utrhne se s větví. Podobně je to i v lidském a duchovním životě, nezralost se nedá „násilím“ změnit ve zralost, ale ke změně může dojít pouze trpělivostí a každodenním dobrým životem, vytrvalostí v dobrém.

Je nesprávné nutit někoho k rozhodnutí a využívat k tomu jeho nezralosti. Můžeme pomyslet na případy uzavření sňatku nikoli z vlastní vůle, ale z donucení. Takové jednání činí manželský souhlas neplatným. Ale můžeme si představit také, že rodiče přimějí své dítě, přestože dospělé, k různým jednáním a postojům. Způsob manipulace a nucení člověka (záměrně i nevědomky) něco udělat, říkat a myslet poškozují důstojnost lidské osoby a degraduje člověka minimálně do pozice „otroka“ či „nevolníka“ náležejícího tomu, kdo má nad ním moc, kdo mu přikazuje. Duše tak ztratí vědomí dobra a zla a jedná pouze na základě příkazu či zákazu nadřízených, kterým přičítá veškerou zodpovědnost za své jednání. To je špatné pojetí poslušnosti! Běda, když takto zotročená duše dozraje a všimne si tohoto podvodu, když se chce postavit a bojovat za svou důstojnost, za svou osobní svobodu a zodpovědnost, zneužívají-li rodiče, nadřízení v práci a jiní své moci. Ať se jedná o manželství, zasvěcený život nebo podřízenost dětí, či dokonce pracovní oblast podřízenosti někomu, kdo druhého zotročuje – např. tak, že mu hrozí, nahání mu strach ze ztráty zaměstnání, když něco neudělá, apod. – vždy je to degradující a vyžaduje si to osvobození vůle toho, kdo je podobným způsobem spoutáván. Dějí-li se taková příkoří na svobodě druhých osob, reakce pak bývají různé. Někteří předstírají podřízenost, ale myslí si svoje a žijí si svůj život, který navenek skrývají. Jiní, bezbranní – ať už kvůli křehké psychice, nebo kvůli naivitě – zůstávají v područí těch, kdo nad nimi uplatňují moc, a buď si na svoji nevolnickou roli zvyknou a snad si ji i oblíbí, anebo jsou sužováni a trápeni tím, že se nedokáží postavit, přestože by chtěli něco jiného, než to co chtějí „musí“. Toto je jistě velký vnitřní konflikt. V momentě, kdy se takto slabá duše, podmaněná, nesvobodná, nezralá, začne narovnávat a postupně docházet k jisté lidské zralosti (na kterou má navázat zralost duchovní, tedy zralost víry), nastává okamžik, kdy je vůle stavěna do protikladů a duše je nucena jednat. Buď setrvává v nezralosti, tím, že neučiní potřebné kroky a řekne: „nedokážu to, je to silnější, než já“, „chci, ale nedokážu to uskutečnit“, anebo začne jednat a uskutečňovat to, co má, aby osvobodila svou vůli. Buď se začne stavět k věcem kolem a k různým příkazům a nařízením jako svobodný člověk, který může zvolit „ano i ne“ a ustojí svá rozhodnutí před druhými, anebo raději zvolí smírnou cestu odchodu z míst, kde je zotročována, aby mohla v klidnějším a pro ni příhodnějším prostředí vůli narovnat a s Boží pomocí se uschopnit k tomu, aby v příštích případech jednala vždy svobodně a zodpovědně, aby si svobodu a vlastní zodpovědnost za své osobní činy již nikdy nenechala od nikoho vzít. Pokud duše zůstane nesvobodná, může jen těžko milovat a bude velmi nešťastná. Aby člověk miloval, musí chtít milovat a naše skutky mají být důkazy lásky k Bohu – musí být proto svobodné, chtěné, s plným vědomím a zodpovědností, s odvahou nést za ně všechny důsledky, ať zasluhující pochvalu a odměnu, či nepochopení od druhých a dokonce potrestání. Zralost a zralá ustavičná volba dobra, to je cesta svatých.

Předsevzetí:

Budu prosit Pána, abych jej mohl/a milovat – tedy svobodně oslavovat svými skutky. To, co dobrého chci, to také uskutečním.

Myšlenka na závěr:

Cítit se slabý v poslušnosti nejenom umožňuje získat zkušenost s Boží mocí, ale je to také blahodárná příležitost, jak dosáhnout překvapivé zralosti ducha.

Mons. P. Galeone 23. 4. 2004)